

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS PAŽANGOS DEPARTAMENTO
BIUDŽETO IR ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS SKYRIUS

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3633 (TAP-16-523(2))

2016-04-28 Nr. NV-1302

Vilnius

Projekto rengėjas – Finansų ministerija.

Projekto tikslas, esmė – Iš esmės pritarti Seimo narių R. Markausko, J. Kondroto, G. Jakavonio, D. Ulicko, A. Palionio, G. Tamošiūno ir V. Vonžutaitės įregistruotam Civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633 tikslui, siekiančiam įtvirtinti naują indėlių kategoriją – taupomuosius indėlius, kurie būtų išmokami tik praėjus tam tikram terminui. Tačiau siekiant išvengti indėlininkų klaidinimo pasiūlyti šiuos indėlius vadinti **neatšaukiamais terminuotais indėliais**.

Taip pat, siekiant užtikrinti tokių indėlininkų interesus, siūloma įtvirtinti specialią nuostatą dėl taupomojo indėlio sutarties nutraukimo, t.y. nustatyti baigtinį aplinkybių sąrašą, kurioms esant indėlininkas turėtų teisę reikalauti, kad kredito įstaiga grąžintų indėlį ir prieš sueinant sutartyje nustatytam terminui, pvz.: sunki liga, indėlininko ar jo artimųjų mirtis, darbo netekimas.

Siūloma nustatyti pareigą kredito įstaigoms, prieš sudarant taupomojo indėlio sutartį, informuoti indėlininkus apie taupomojo indėlio esmines savybes ir skirtumus nuo kitų indėlių rūšių, taupomojo indėlio sudarymo ir pratęsimo sąlygas, sutarties nutraukimo galimybes.

Taip pat siūlomi ir kiti techninio ir teisinio pobūdžio pataisymai.

Derinimas – Teikiamas projektas patikslintas pagal 2016 m. balandžio 12 d. Ministerijų atstovų pasitarimo metu pareikštas pastabas. Dėl likusių 2 Teisingumo ministerijos pastabų pateikta derinimo lentelė.

Dalykinio vertinimo išvada: Teikiamas nutarimo projektas iš esmės atitinka Vyriausybės reglamento reikalavimus.

Skyriaus vedėja

Lina Liubauskaitė

Lina Liubauskaitė, tel. 8 706 63 859, el. p. lina.liubauskaite@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-04-12 Nr. ((7.59-02)-5K-1608188)- 6K-1603111

Į 2016-04-12 Nr. 15

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMO

Finansų ministerija, atsižvelgdama į ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) 2016 m. balandžio 12 d. pasitarimo protokolą Nr. 15, teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633“ projektą (toliau – nutarimo projektas).

Nutarimo projekte siūloma pritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633 (toliau – CK projektas) tikslui – įtvirtinti naują indėlių rūši – taupomuosius indėlius, tačiau siūloma iš esmės tobulinti CK projektą, užtikrinant indėlininkų teisių ir interesų apsaugą, pateikiant pastabas ir pasiūlymus dėl CK projekte siūlomų teisinio reguliavimo priemonių.

Nutarimo projektas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, Europos Sąjungos teisei, neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, nutarimo projekto poveikio vertinimas neatliktas.

Nutarimo projektas buvo patikslintas įvertinus ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarimo metu pareikštas Teisingumo ministerijos pastabas ir pasiūlymus, taip pat Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2016 m. balandžio 6 d. išvadoje Nr. NV-1039 pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Teikiamas nutarimo projektas buvo suderintas darbo tvarka su Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento atstovais. Argumentai dėl Teisingumo ministerijos pastabų, į kurias neatsižvelgta, teikiami derinimo pažymoje.

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorius – Sigitas Mitkus, tel. (8 5) 239 0070) Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus (vedėja – Toma Stašaitytė, tel. (8 5) 239 0158) vyr. specialistė Agnė Grigaitė, tel. (8 5) 219 4482, el. p. agne.grigaite@finmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 3 lapai.
2. Derinimo pažyma, 2 lapai.

Finansų ministras

Rimantas Šadžius

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3633

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2015 m. gruodžio 23 d. sprendimo Nr. SV-S-1306 „Dėl įstatymų ir nutarimo projektų išvadų“ 14 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Pritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633 (toliau – Projektas) tikslui – įtvirtinti naują indėlių rūšį – taupomuosius indėlius, tačiau siūlyti iš esmės tobulinti Projektą, užtikrinant indėlininkų teisių ir interesų apsaugą, pateikiant šias pastabas ir pasiūlymus dėl Projekte siūlomų teisinio reguliavimo priemonių:

1. Pažymėtina, kad tiek Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse šiuo metu numatytas terminuotas indėlis, tiek Projektu siūloma nauja indėlių rūšis – taupomasis indėlis – apibrėžiami vienodai, vartojant konstrukciją „nustatant banko ar kitos kredito įstaigos pareigą išmokėti indėlį praėjus tam tikram terminui“ (Projekto 1 straipsnio 1 dalis), toliau Projekte numatant diferencijuotą šių indėlių teisinį reguliavimą. Todėl siekiant teisinio aiškumo ir apibrėžtumo, siūlytina tobulinti Projektą atskleidžiant minėtų indėlių rūšių turinį ir įvardijant požymius, pagal kuriuos būtų galima šias indėlių rūšis atskirti. Projekte turėtų būti įtvirtinti saugikliai, užtikrinantys, kad kitoms indėlio rūšims nebūtų taikoma neatšaukiamumo sąlyga, tai yra, draudimas atsiimti indėlį nesuėjus sutartyje nustatytam terminui.

Kartu pažymėtina, kad naujos indėlių rūšies pavadinimas turi atskleisti indėlio rūšies turinį, tai yra, iš pavadinimo turi būti aišku, kokios yra atitinkamo indėlio savybės ir kuo jis skiriasi nuo kitų indėlių rūšių. Be to, terminas „taupomasis indėlis“ šiuo metu jau vartojamas teikiant finansines paslaugas indėlininkams, todėl naują indėlio rūšį pavadinus „taupomuoju indėliu“ gali būti klaidinami indėlininkai. Atsižvelgiant į tai, siūlytina indėlius, kurių nebūtų galima atsiimti nesuėjus sutartyje nustatytam terminui, vadinti neatšaukiamais terminuotais indėliais.

2. Pažymėtina, kad indėlininkas, kai jis yra vartotojas, laikomas ekonomiškai silpnesne sutarties šalimi, neturinčia įtakos nustatant indėlio išmokėjimo tvarką ir sąlygas, nes indėlio sutartims taikomos standartinės kredito įstaigos nustatytos sąlygos (Civilinio kodekso 6.185 straipsnis, 6.914 straipsnio 2 dalis). Todėl, siekiant užtikrinti tokių indėlininkų interesus, siūlytina Projekte įtvirtinti specialią nuostatą dėl neatšaukiamo terminuoto indėlio sutarties nutraukimo, tai yra, nustatyti sąrašą ypatingų gyvenimo aplinkybių (pavyzdžiui, darbo netekimas, sunki liga, indėlininko ar jo artimųjų mirtis, kitos sutartyje nurodytos aplinkybės), kurioms esant indėlininkas (vartotojas) turėtų teisę reikalauti, kad bankas ar kita kredito įstaiga grąžintų indėlį prieš sueinant sutartyje nustatytam terminui. Kartu, siekiant išlaikyti šiuo metu Civilinio kodekso 6.892 straipsnio 1 dalies ir 6.895 straipsnio 1 ir 4 dalių nuostatomis užtikrintą indėlininkų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, reikėtų Projekte numatyti, kad kai yra minėtos aplinkybės arba pats bankas ar kita kredito įstaiga sutinka patenkinti indėlininko (vartotojo) prašymą išmokėti indėlį prieš sutartą terminą, bankas ar kita kredito įstaiga privalo išmokėti visą indėlio sumą, indėlininkui (vartotojui) nepatiriant papildomų su sutarties nutraukimu susijusių išlaidų (pavyzdžiui, netesybų, sutarties administracinių išlaidų ir pan.). Tokiu atveju palūkanų mokėjimui būtų taikomos Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 4 dalies nuostatos.

3. Civilinio kodekso 6.892 straipsnio 1 dalyje pateiktoje indėlio sampratoje yra nurodyta, kad bankas ar kita kredito įstaiga „įsipareigoja grąžinti indėlį ir sumokėti už jį palūkanas sutartyje nustatytomis sąlygomis ir tvarka“ ir tai taikoma visoms indėlių rūšims. Todėl Projekto 1 straipsnio 2 dalyje dėstomoje Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 3 dalyje siūloma nuostata „Taupomasis indėlis išmokamas indėlininkui indėlio sutartyje šalių sutarta tvarka ir sąlygomis“ laikytina pertekline.

4. Projekto 1 straipsnio 2 dalyje dėstomoje Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 3 dalyje siūloma įtvirtinti pareigą informuoti indėlininką apie galimybės nutraukti sutartį nepasibaigus terminui nebuvimą. Siūlytina atsisakyti nuostatos „apie galimybės nutraukti sutartį nepasibaigus terminui nebuvimą“, nes tokiu atveju turėtų būti taikomos Civilinio kodekso bendrosios sutarčių nutraukimo nuostatos (pavyzdžiui, 6.217 straipsnyje numatytais atvejais), o nutraukus sutartį būtų taikomos Civilinio kodekso 6.221 straipsnyje numatytos teisinės pasekmės. Tačiau siekiant užtikrinti indėlininkų (vartotojų) apsaugą bei tinkamą indėlininkų informavimą, siūlytina tobulinti Projektą, nustatant pareigą bankui ar kitai kredito įstaigai prieš sudarant neatšaukiamo terminuoto indėlio sutartį informuoti indėlininkus apie neatšaukiamo terminuoto indėlio rūšies turinį, tai yra, esmines savybes ir skirtumus nuo kitų siūlomų indėlių rūšių, neatšaukiamo terminuoto indėlio sutarties sudarymo ir pratęsimo sąlygas, sutarties nutraukimo galimybes. Kartu siūlytina nustatyti, jog pareiga įrodyti, kad tokia informacija indėlininkui suteikta, tenka bankui ar kitai kredito įstaigai.

5. Projekto 1 straipsnio 3 dalimi dėstomoje 6.895 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai pasibaigus taupomojo indėlio terminui, indėlininkas nereikalauja išmokėti taupomojo indėlio, sutartis pripažįstama pratęsta indėlio iki pareikalavimo sąlygomis, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip. Atsižvelgiant į tai, kad pagal siūlomą nuostatą, bankas ar kita kredito įstaiga, kaip stipresnioji šalis, galėtų sutartyje įtvirtinti indėlininkui mažiau palankias sąlygas, Projekte reikėtų nustatyti tam tikrus saugiklius, užtikrinančius indėlininko interesų apsaugą. Atitinkamai Projekte siūlytina numatyti, kad tais atvejais, kai neatšaukiamo terminuoto indėlio sutartyje nustatoma, kad pasibaigus neatšaukiamo terminuoto indėlio terminui ir indėlininkui nepareikalavus išmokėti indėlio, sutartis pratęsiama neatšaukiamo terminuoto indėlio sąlygomis, įpareigoti banką ar kitą kredito įstaigą per tam tikrą terminą iki neatšaukiamo terminuoto indėlio sutarties termino pabaigos gauti atskirą indėlininko sutikimą dėl kiekvieno sutarties pratęsimo tokiomis pačiomis sutarties sąlygomis. Kartu siūlytina nustatyti, jog pareiga įrodyti, kad gautas atskiras indėlininko sutikimas dėl kiekvieno sutarties pratęsimo neatšaukiamo terminuoto indėlio sąlygomis, tenka bankui ar kitai kredito įstaigai.

6. Projekto 2 straipsnyje dėstomoje Civilinio kodekso 6.896 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti specialią taisyklę to paties straipsnio 5 dalies, pagal kurią palūkanų, mokamų už terminuotus ar kitokius indėlius, dydžio bankas ar kita kredito įstaiga vienašališkai mažinti neturi teisės, jeigu ko kita nenustato sutartis, atžvilgiu. Todėl siūlytina tarpusavyje suderinti nurodytų nuostatų reguliavimą atitinkamai papildant Projektą nuostatomis dėl Civilinio kodekso 6.896 straipsnio 5 dalies keitimo.

7. Atsižvelgiant į tai, kad bankai ar kitos kredito įstaigos turės atitinkamai pasirengti naujo teisinio reguliavimo nuostatomis, susijusioms su neatšaukiamais terminuotais indėliais, siūlytina numatyti vėlesnį įstatymo įsigaliojimo terminą.

Ministras Pirmininkas

Finansų ministras

Rimantas Šadžius
Finansų ministras

R.P.
2016.4.26

2016.04.22

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

SPRENDIMAS DĖL ĮSTATYMŲ IR NUTARIMO PROJEKTŲ IŠVADŲ

2015 m. gruodžio 23 d. Nr. SV-S-1306
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. gruodžio 10 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-307, 2015 m. gruodžio 15 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-308, 2015 m. gruodžio 17 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-311 ir į Seimo Ekonomikos, Biudžeto ir finansų, Teisės ir teisėtvarkos bei Žmogaus teisių komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių teisės aktų projektų:

1. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 8, 19 ir 19¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2342.
2. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 68 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2343.
3. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2344.
4. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 32 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2345.
5. Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo Nr. XI-2053 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2346.
6. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2347.
7. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 33 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2348.
8. Lietuvos Respublikos Seimo narių Juozo Bernatonio, Juliaus Sabatausko, Vitalijaus Gailiaus 2015 m. rugsėjo 29 d. pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3013.
9. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 29, 393 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3409.

10. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 2, 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3444.

11. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 29 ir 393 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3508.

12. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3512.

13. Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 1 ir 3 priedų pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3562.

14. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633.

15. Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo Nr. VIII-1605 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3692.

16. Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo Nr. XI-1860 30 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3741.

17. Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo Nr. X-1238 29 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3802.

18. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. XI-1281 67 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3803.

19. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 7, 18 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-3852(2).

20. Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų kompensavimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3897.

21. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl valstybės pripažinimo suteikimo Lietuvos Respublikos evangelinio tikėjimo krikščionių sąjungai“ projekto Nr. XIIP-2035.

Seimo Pirmininkė

Loreta Graužinienė

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 6.895 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 6.896 STRAIPSNIO
PAPILDYMO 6 DALIMI ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Šiuo metu Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas reglamentuoja tik tas indėlių rūšis, pagal kurias pagal pirmą indėlininko pareikalavimą kredito įstaiga privalo išmokėti visą ar dalį indėlio, tačiau neįtvirtina užsienio šalių praktikoje egzistuojančios indėlių rūšies, kurios sąlygos neleidžia nutraukti indėlio pagal pirmąjį pareikalavimą. Civilinio kodekso 6.895 nuostata suteikia teisę vienai iš indėlio sutarties šalių (indėlininkui) savo nuožiūra, nepriklausomai nuo priežasčių ir motyvų, bet kuriuo momentu vienašališkai nutraukti indėlio sutartį, kas nėra visiškai racionalu.

Indėlio sutartis sudaroma ir visos jos sąlygos (įskaitant indėlio terminą) sutariamos abiejų šalių laisva valia. Indėlininkas turi visišką pasirinkimo laisvę kokias kredito įstaigas ir kokiomis sąlygomis patikėti savo indėlį. Esant tokiai situacijai, natūralu, jog abi sutarties šalys turi teisėtus lūkesčius, jog visos indėlio sutarties sąlygos bus vykdomos. Be to, atkreiptinas dėmesys, jog bankai, nustatydami siūlomas indėlių sąlygas – skirtingus terminus, juos atitinkančias palūkanas ir kt., tuo pačiu sprendžia klientams teikiamo finansavimo (paskolų) išteklių pritraukimo bei atitinkamos rizikos valdymo klausimus. Tuo tarpu dabartinė minėta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 str. 3 dalies nuostata suteikia teisę vienai iš indėlio sutarties šalių (indėlininkui), iš esmės - kitos sutarties šalies (banko) teisėtų lūkesčių sąskaita, vienašališkai nesilaikyti sudarytos sutarties sąlygų (atsiimti indėlį prieš terminą) ir taip pažeisti visuotinai pripažintą civilinės teisės principą, jog šalių sudarytos sutarties sąlygos turi būti tinkamai vykdomos.

Tokia Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostata neatitinka kitų Europos šalių, kuriose veikia kai kuriuos Lietuvoje registruotus bankus patronuojantys bankai, praktikos.

Dėl susiklosčiusios situacijos, kuomet Lietuvoje nėra taupomųjų indėlių kategorijos, bankai negali naudotis indėliais kaip ilgalaikio skolinimo įrankiais. Įtvirtinus taupomųjų indėlių kategoriją ir užtikrinus „ilgalaikių“ pinigų poreikį būtų galima sukurti palankesnę verslo kreditavimo aplinką, ypatingai kalbant apie ilgalaikį skolinimą. Be to, tokios indėlio kategorijos įtvirtinimas leistų indėlininkams tikėtis didesnių palūkanų už bankui patikėtas lėšas.

Projekto tikslas – didinti vartotojų taupymo alternatyvas, įtvirtinant naują taupomųjų indėlių kategoriją.

Projekto uždaviniai – atitinkamai patikslinti Civilinio kodekso nuostatas, sudarant galimybę atsirasti naujai indėlių rūšiai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Projekto siūlytojas – seimo narys Raimundas Markauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 3 dalis numato pareigą bankams ir kitoms kredito įstaigoms, nepaisant indėlio rūšies, išmokėti visą ar dalį indėlio pagal pirmąjį indėlininko pareikalavimą. Taip pat nustatyta, kad sutarties sąlygos, numatančios indėlininko atsisakymą teisės gauti indėlį pagal pirmąjį pareikalavimą, negalioja.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu Civilinio kodekso 6.895 straipsnyje būtų įtvirtinama nauja indėlio rūšis – taupomasis indėlis, kuriam bus taikoma išimtis dėl pirmojo indėlininko pareikalavimo

išmokant visą ar dalį indėlio. Taupomasis indėlis indėlininkui bus išmokamas sutartyje šalių sutarta tvarka ir sąlygomis. Projektu taip pat įtvirtinama aiški pareiga prieš sudarant taupomojo indėlio sutartį, informuoti indėlininką apie taupomojo indėlio sutarties nutraukimą prieš terminą.

Civilinio kodekso 6.896 straipsnis papildomas nauja 6 dalimi, kuria numatoma, kad palūkanų, mokamų už taupomuosius indėlius, dydžio vienašališkai negalima sumažinti.

5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto įgyvendinimas neigiamos įtakos verslui neturės. Priešingai, galima teigti, kad tokia įstatymo norma užtikrintų geresnes kreditavimo sąlygas, ypač smulkiam ir vidutiniam verslui. Įtvirtinus taupomojo indėlio kategoriją, kuri šiuo metu yra daugelyje kitų Europos Sąjungos valstybių narių, būtų galima naudotis indėliais kaip ilgalaikio skolinimo instrumentais, kas lemtų palankesnes sąlygas ilgalaikiam verslo kreditavimui.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą

Priėmus Įstatymo projektą, kitų galiojančių įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Įstatymo įgyvendinimui reikalingi lydimieji aktai

Įstatymo projekto įgyvendinimui lydimųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Projekto įgyvendinimo poveikis biudžeto lėšoms

Įstatymo įgyvendinimas valstybės biudžeto lėšų nepareikalaus.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

14. Projekto rengėjai

Projektą parengė seimo narys Raimundas Markauskas.

15. Projekto reikšminiai žodžiai

„Indėlis“, „taupomasis“, „indėlininkas“, „kredito įstaiga“, „bankas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Andrius Palionis
Gediminas Jakavonis
Vitalija Vonžutaitė
Darius Ulickas
Gintaras Tamošiūnas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 6.895 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 6.895 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Banko indėlio sutartis gali būti sudaryta nustatant banko ar kitos kredito įstaigos pareigą išmokėti indėlį pagal pirmą pareikalavimą (indėlis iki pareikalavimo) arba nustatant banko ar kitos kredito įstaigos pareigą išmokėti indėlį praėjus tam tikram terminui (terminuotas indėlis, taupomasis indėlis).“

2. Pakeisti 6.895 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nepaisant indėlio rūšies, išskyrus taupomuosius indėlius, bankas ar kita kredito įstaiga privalo išmokėti visą ar dalį indėlio pagal pirmą indėlininko pareikalavimą. Sutarties sąlyga, numatanti indėlininko atsisakymą teisės gauti indėlį pagal pirmą pareikalavimą, išskyrus taupomuosius indėlius, negalioja. Taupomasis indėlis išmokamas indėlininkui indėlio sutartyje šalių sutarta tvarka ir sąlygomis. Prieš pasirašant taupomojo indėlio sutartį, būtina užtikrinti banko ar kitos kredito įstaigos pareigą indėlininką informuoti apie galimybės nutraukti sutartį nepasibaigus terminui nebuvimą.“

3. Pakeisti 6.895 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu indėlininkas nereikalauja išmokėti terminuoto ar taupomojo indėlio pasibaigus jo terminui ar susidaro kitos sutartyje numatytos aplinkybės, tai sutartis pripažįstama pratęsta indėlio iki pareikalavimo sąlygomis, jeigu sutartis nenustato ko kita.“

2 straipsnis. 6.896 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 6.896 straipsnį 6 dalimi:

„6. Sutartyje numatytų palūkanų, mokamų už taupomuosius indėlius, dydžio bankas ar kita kredito įstaiga vienašališkai mažinti neturi teisės.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia Seimo nariai

Raimundas Markauskas

Jonas Kondrotas

Gediminas Jakavonis

Darius Ulickas

Andrius Palionis

Gintaras Tamošiūnas

Vitalija Vonžutaitė

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 6.895 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 6.895 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Banko indėlio sutartis gali būti sudaryta nustatant banko ar kitos kredito įstaigos pareigą išmokėti indėlį pagal pirmą pareikalavimą (indėlis iki pareikalavimo) arba nustatant banko ar kitos kredito įstaigos pareigą išmokėti indėlį praėjus tam tikram terminui (terminuotas indėlis, **taupomasis indėlis**).“

2. Pakeisti 6.895 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nepaisant indėlio rūšies, **išskyrus taupomuosius indėlius**, bankas ar kita kredito įstaiga privalo išmokėti visą ar dalį indėlio pagal pirmą indėlininko pareikalavimą. Sutarties sąlyga, numatanti indėlininko atsisakymą teisės gauti indėlį pagal pirmą pareikalavimą, **išskyrus taupomuosius indėlius**, negalioja. **Taupomasis indėlis išmokamas indėlininkui indėlio sutartyje šalių sutarta tvarka ir sąlygomis. Prieš pasirašant taupomojo indėlio sutartį, būtina užtikrinti banko ar kitos kredito įstaigos pareigą indėlininką informuoti apie galimybės nutraukti sutartį nepasibaigus terminui nebuvimą.**“

3. Pakeisti 6.895 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu indėlininkas nereikalauja išmokėti terminuoto **ar taupomojo** indėlio pasibaigus jo terminui ar susidaro kitos sutartyje numatytos aplinkybės, tai sutartis pripažįstama pratęsta indėlio iki pareikalavimo sąlygomis, jeigu sutartis nenustato ko kita.“

2 straipsnis. 6.896 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 6.896 straipsnį 6 dalimi:

„6. Sutartyje numatytų **palūkanų, mokamų už taupomuosius indėlius, dydžio bankas ar kita kredito įstaiga vienašališkai mažinti neturi teisės.**“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia Seimo nariai

Raimundas Markauskas

Jonas Kondrotas

Gediminas Jakavonis

Darius Ulickas

Andrius Palionis

Gintaras Tamošiūnas

Vitalija Vonžutaitė

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2016-02-24 Nr. (1.6.)2T-205
Į 2016-02-05 Nr. (7.62-02)-6K-
1601190

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3633“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia šią teisinę išvadą.

Nutarimo projektu siūloma nepritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3633 (toliau – Įstatymo projektas) dėl Nutarimo projekte nurodytų priežasčių. Teisingumo ministerijos nuomone, būtų tikslinga pakartotinai įvertinti siūlomos Vyriausybės pozicijos teisinį pagrįstumą, atsižvelgiant į toliau šioje teisinėje išvadoje išdėstytus aspektus.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 straipsnio 1 dalyje išskiriamos dvi indėlių rūšys: indėlis iki pareikalavimo ir terminuotas indėlis. Pagal terminuoto indėlio sutartį banko ar kitos kredito įstaigos pareiga grąžinti indėlį atsiranda praėjus tam tikram terminui, t. y. prievolė, atsirandanti terminuoto indėlio sutarties pagrindu, laikytina terminuota prievole. Vadovaujantis bendrosiomis prievolių teisę reguliuojančiomis nuostatomis (žr. Civilinio kodekso 6.33 straipsnio 2 dalį, 6.34 straipsnio 2 dalį), negalima reikalauti prievolę įvykdyti tol, kol nesuėjo terminas. Įvertinant tai, manytina, kad Įstatymo projektu siekiamas tikslas ir siūlomos teisinio reguliavimo priemonės savo turiniu būtų suderinami su terminuotų prievolių esmę apibrėžiančiomis minėtomis Civilinio kodekso nuostatomis.

Kartu pažymėtina, kad Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą nuostatą, jog „nepaisant indėlio rūšies, bankas ar kita kredito įstaiga privalo išmokėti visą ar dalį indėlio pagal pirmą indėlininko pareikalavimą“, būtų galima vertinti kaip tam tikrą specifinę garantiją, taikytiną, be kita ko, ir terminuoto indėlio atveju, tokiu būdu įtvirtinant terminuotų prievolių sampratos išlygą. Įvertinant tokios išlygos reikšmingumą neprofesionalių rinkos dalyvių, taip pat vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugos kontekste, manytina, kad Įstatymo projektu siūloma

papildoma indėlių rūšis nepablogintų minėtų subjektų padėties, o kaip tik jiems suteiktų platesnes finansinių paslaugų pasirinkimo galimybes, taip pat, kaip teigiama Įstatymo projekto aiškinamajame rašte, užtikrintų geresnes kreditavimo sąlygas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Teisingumo ministerijos nuomone, Įstatymo projektui būtų galima iš esmės pritarti, kartu pateikiant siūlomo teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pastabas ir pasiūlymus:

1. Pažymėtina, kad tiek Civiliniame kodekse šiuo metu numatytas terminuotas indėlis, tiek Įstatymo projektu siūloma nauja indėlių rūšis – taupomasis indėlis apibrėžiami vienodai, vartojant konstrukciją „nustatant banko ar kitos kredito įstaigos pareigą išmokėti indėlį praėjus tam tikram terminui“ (žr. Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalį), kartu toliau Įstatymo projekte numatant diferencijuotą šių indėlių teisinį reguliavimą. Siekiant teisinio apibrėžtumo ir tikrumo, Įstatymo projekte turėtų būti atskleistas minėtų indėlių rūšių turinys ir įvardyti požymiai, leisiantys šias rūšis atskirti.

2. Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalyje dėstomoje Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 3 dalyje siūloma nuostata „Taupomasis indėlis išmokamas indėlininkui indėlio sutartyje šalių sutarta tvarka ir sąlygomis“ iš esmės neturi pridėtinės vertės, atsižvelgiant į Civilinio kodekso 6.892 straipsnio 1 dalies nuostatą „įsipareigoja gražinti indėlį ir sumokėti už jį palūkanas sutartyje nustatytomis sąlygomis ir tvarka“, kuri taikytina bet kuriai indėlio rūšiai. Atsisakius minėtos nuostatos ir atsižvelgus į šios teisinės išvados 1 punkte išdėstytą pastabą, Įstatymo projekte turėtų būti įtvirtintas aiškus diferencijuotas atskirų indėlių rūšių teisinis reguliavimas.

3. Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalyje dėstomoje Civilinio kodekso 6.895 straipsnio 3 dalyje siūloma įtvirtinti pareigą informuoti indėlininką apie galimybės nutraukti sutartį nepasibaigus terminui nebuvimą. Pritardami būtinumui užtikrinti tinkamą indėlininko, kuris dažnu atveju būtų neprofesionalus rinkos dalyvis arba vartotojas, informavimą ir atitinkamų su tuo susijusių nuostatų įtvirtinimą Įstatymo projekte (kartu turint mintyje kitų įstatymų nuostatas, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 8 skirsnio), manome, kad nuostatos „apie galimybės nutraukti sutartį nepasibaigus terminui nebuvimą“ atsisakytina, kadangi ir šiuo atveju turėtų būti taikomos bendrosios sutarčių nutraukimo nuostatos (pavyzdžiui, 6.217 straipsnyje numatytais atvejais). Nutraukus sutartį, būtų taikomos Civilinio kodekso 6.221 straipsnyje numatytos teisinės pasekmės.

4. Tikslintinas Įstatymo projekto straipsnyje dėstomos Civilinio kodekso 6.896 straipsnio 6 dalies santykis su to paties straipsnio 5 dalimi, pagal kurią palūkanų, mokamų už terminuotus *ar kitokius indėlius*, dydžio bankas ar kita kredito įstaiga vienašališkai mažinti neturi teisės, *jeigu ko kita nenustato sutartis*.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3633 (Toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-3633))“
PROJEKTO (Toliau – Nutarimo projektas)
(TAIS NR.16-1373(2)) (TAP-16-523)**

2016-04-06 Nr.NV-1039

Vilnius

Įvertinę Nutarimo projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir siūlymus:

1. Nutarimo projekto lydraščio – teikimo 2 pastraipoje ir Nutarimo projekto 2 pastraipoje nurodoma, kad Vyriausybė nutaria pritarti Įstatymo projekto Nr. XIIP-3633 tikslui, t. y. įtvirtinti naują indėlių kategoriją – *taupomuosius indėlius*. Tačiau Nutarimo projekto 1 punkte pateikiami argumentai, kodėl naujosios indėlio rūšies netikslinga ir negalima įvardinti terminu „taupomasis indėlis“, bei siūloma naują indėlio rūšį vadinti „*neatšaukiamu terminuotu indėliu*“. Todėl siūlome tikslinti Nutarimo projektą ir lydraštį teikimą (2 pastraipas) vietoje „įtvirtinti naują indėlių kategoriją – taupomuosius indėlius“ įrašyti „įtvirtinti naują indėlių rūšį“. Tuo pačiu, atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projekto 1 punkte siūlomas naujos rūšies indėlio pavadinimas – tolesnėse Nutarimo projekto nuostatose tikslinga vartoti jau ne taupomojo indėlio, o neatšaukiamo terminuoto indėlio terminą.

2. Atkreiptinas dėmesys, kad atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos 2015 m. sausio 22 d. rašte Nr. (1.5)2T-96 „Dėl Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Vyriausybės išvados dėl seime svarstomų teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų“ išdėstytas rekomendacijas, Vyriausybės nutarimų projektuose dėstoma Vyriausybės pozicija dėl Seime svarstomų *teisės aktų projektų* (o ne jų tikslų ir teisinio reguliavimo priemonių), o Seime svarstomam teisės akto projektui neturėtų būti pritariama iš esmės, jei Vyriausybės nutarimų projektuose teiktini teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pasiūlymai savo esme reikštų kokybiškai visiškai naujo teisinio reguliavimo siūlymą: tokiu atveju turėtų būti formuluojamos rekomendacijų 1.3 ar 1.4 papunkčiuose nurodytos Vyriausybės pozicijos (žr. rekomendacijų 1.2 papunktį). Atsižvelgiant į tai siūlytina peržiūrėti ir atitinkamai patikslinti Nutarimo projekto antrąją pastraipą.

3. Atkreiptinas dėmesys, kad Civilinio kodekso nuostatos, reglamentuojančios banko indėlio ir banko sąskaitos teisinį reglamentavimą (pvz., CK 6.914, 6.892, 6.895, 6.896 ir kt. straipsniai), numato indėlininkų sutartinius santykius su šiais subjektais – *bankais* ar *kitomis kredito įstaigomis*. Tačiau Nutarimo projekto 2 – 5 punktuose vartojama tik sąvoka „kredito įstaigos“ (nors Įstatymo projekte Nr. XIIP-3633 ir Nutarimo projekto 1 ir 6 punktuose vartojama sąvoka „bankas ar kredito įstaiga“). Pažymėtina, kad teisės akto projekte turi būti vartojamos vieningos sąvokos, todėl turėtų būti tikslinamos nurodytos teisės akto nuostatos.

4. Nutarimo projekto 2 punkte formuluojamas siūlymas, kad bankas ar kredito įstaiga prieš terminą privalo išmokėti visas indėlininko pareikalautas lėšas nemažindama indėlio sumos kai yra: 1) ypatingos aplinkybės (pvz., darbo netekimas, sunki liga, indėlininko ar jo artimųjų mirtis); 2) pati kredito įstaiga sutinka patenkinti indėlininko prašymą išmokėti indėlį prieš sutartą terminą; 3) esant kitoms aplinkybėms. Tačiau išvadas dėl Nutarimo projekto teikusios suinteresuotos derinimo institucijos pateikė siūlymus numatyti išimtį iš neatšaukiamų terminuotų

indėlių (taupomųjų indėlių) dėl: 1) ypatingųjų aplinkybių ar kitų sutartyje numatytų atvejų ir 2) pačiam bankui sutikus su prašymu grąžinti indėlį pirmą laiką (Lietuvos banko 2015 m. kovo 3 d. rašto Nr. S2016/(22.9-2202)-12-990 2 pastaba). Atsižvelgiant į tai, siūlome paaiškinti ir atskleisti, ką norėta sureguliuoti nuostata „esant kitoms aplinkybėms“. Siekiant teisinio aiškumo, reikėtų paaiškinimų ir pagrindimų dėl siūlomų išimčių nustatymo.

Nutarimo projekto 2 punkto paskutiniame sakinyje siūlytina nurodyti ir konkretizuoti, kokios Civilinio kodekso nuostatos, užtikrinančios indėlininkų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, turimos omenyje (pateikti nuorodą į konkrečius straipsnius).

Nutarimo projekto 2 punkto paskutiniame sakinyje nurodoma, kad bankas ar kredito įstaiga privalo išmokėti visas indėlininko pareikalautas lėšas nemažindama indėlio sumos. Tačiau nenurodoma, ar pareikalautos sumos turi būti iš karto išmokamos, ar per tam tikrą laikotarpį ir ar privalo būti išmokama vienu kartu visa suma, ar ji gali būti mokama dalimis. Atitinkamai nėra nieko pasisakyta šiuo atveju (išmokant indėlį prieš sutartą terminą) ir apie sukauptas palūkanas, t. y. ar jos nurodytuoju atveju bus mažinamos ar nebus. Pažymėtina, kad Lietuvos bankas 2016 m. kovo 1 d. rašto Nr. S2016/(22.9-2202)-12-990 2 punkte nurodė, kad esant išskirtinėms aplinkybėms ar pačiam bankui sutikus, indėliai turi būti grąžinami pirmiau laiko nemažinant indėlio sumos, tačiau sukauptos palūkanos tokiais atvejais galėtų būti nemokamos.

5. Atsižvelgiant į Lietuvos banko 2016 m. kovo 1 d. rašto Nr. S2016/(22.9-2202)-12-990 3 punktą, Nutarimo projekto 4 punkte vietoje žodžių „taupomojo indėlio esminės“ siūlome įrašyti žodžius „neatsaukiamo terminuoto indėlio rūšies turinį, t. y. esminės“.

6. Atsižvelgiant į Nutarimo projekto 4 punkto analogiją, siūlytina Nutarimo projekto 5 punkte taip pat numatyti, kad pareiga įrodyti, jog informacija indėlininkui suteikta (indėlininkas buvo informuotas apie taupomojo indėlio termino pasibaigimą ir gautas jo papildomas sutikimas dėl sutarties pratęsimo taupomojo indėlio sąlygomis) tenka bankui ar kredito įstaigai.

7. Įstatymo projekto Nr. XIIP-3633 2 straipsnyje (keičiamo CK 6.896 straipsnio 6 dalis) nurodyta, kad sutartyje numatytų palūkanų, mokamų už taupomuosius indėlius, dydžio bankas ar kita kredito įstaiga *vienašališkai* mažinti neturi teisės. Pažymėtina, kad *šalių susitarimu* tokios palūkanos galės būti mažinamos. Atkreiptinas dėmesys, kad indėlininkas laikomas ekonomiškai silpnesne sutarties šalimi, todėl bankai ir kredito įstaigos, kaip stipresnioji sutarties šalis gali pateikti standartinius tipinių sutarčių pakeitimus. Indėlininkai neturės pasirinkimo laisvės ir turės pasirašyti sutarties pakeitimus dėl numatytų palūkanų mažinimo. Todėl abejotina, ar Įstatymo projekto Nr. XIIP-3633 2 straipsnyje numatytos nuostatos užtikrins indėlininkų teisėtus lūkesčius ir teises dėl sutartyje numatytų palūkanų nemažinimo.

8. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu Nr. XIIP-3633 bus numatyta nauja indėlių rūšis, svarstytina ar nereikėtų numatyti vėlesnį įstatymo įsigaliojimo terminą, nes bankai ir kredito įstaigos turi pasirengti naujoms teisinio reguliavimo nuostatoms susijusioms su bankų indėliais, bankų sąskaitomis ir kt.

2-ojo teisinės ekspertizės skyriaus vedėja

Ieva Peciukonienė

DERINIMO PAŽYMA
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XHP-3633“ PROJEKTO

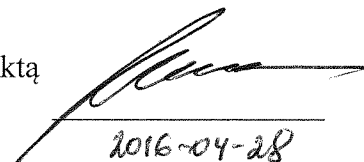
Suinteresuotos institucijos ir asmenys, rašto data ir Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai į pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta arba iš dalies atsižvelgta
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastaba, pareikšta per ministerijų atstovų 2016-04-12 pasitarimą	<p>1. Vyriausybės nutarimo projekte formuojama Vyriausybės pozicija („Pritarti <...> tikslui <...>“, tačiau siūlyti iš esmės tobulinti Projektą“) tikslintina, atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pateiktas rekomendacijas. Vyriausybės nutarimo projekto antroji pastraipa performuluotina, pritariant Projektui ir pasiūlant jį tobulinti.</p> <p>2. Dėl Vyriausybės nutarimo projekto 2 punkto nuostatos:</p> <p>2) antra, atkreiptinas dėmesys į tai, kad baigtinio sąrašo ypatingų gyvenimo aplinkybių, dėl kurių indėlininkas galėtų vienašališkai nutraukti sutartį, išskyrimas neatitiktų Civilinio kodekso sistemos ir nepagrįstai išskirtų šią vieną sutarčių rūšį. Pažymėtina, kad net įvairių rūšių vartojimo sutarčių teisiniame reguliavime (o, kaip minėta, šiuo atveju tokį reguliavimą siūloma taikyti ne tik vartotojams, bet visiems fiziniams asmenims) nėra numatyta galimybė nutraukti sutartį vartotojo reikalavimu, jeigu jo gyvenime atsitiktų ypatingos aplinkybės (tokios, kaip nurodoma Vyriausybės nutarimo projekte – pvz., darbo netekimas, sunki liga, indėlininko ar jo artimųjų mirtis). Pvz., vartotojas negali vienašališkai nutraukti vartojimo pirkimo-pardavimo ar kitokios sutarties dėl to, kad jis, pvz., kitą dieną po sutarties sudarymo neteko darbo. Taigi ir šiuo atveju siūloma nustatyti galimybę nutraukti taupomojo indėlio sutartį esant tokioms aplinkybėms, kaip darbo netekimas, sunki liga, indėlininko ar jo artimųjų mirtis, manytina, nėra proporcinga, sisteminė, o ir skatintų indėlininkų galimą neatsakingą elgesį. Be to, diskutuotinas pačių siūlomų aplinkybių pasirinkimas.</p>	<p>Neatsižvelgti.</p> <p>Nutarimo projekte formuluojama Vyriausybės pozicija neatitinka nė vienos iš Teisingumo ministerijos rekomendacijose siūlomų standartinių formuluočių. Projektu siūloma pritarti tik CK projekto tikslui – įtvirtinti naują indėlių rūšį – taupomuosius indėlius, tačiau CK projekto rengėjams siūloma iš esmės tobulinti CK projektą pagal pateiktas bendro pobūdžio pastabas ir pasiūlymus.</p> <p>Neatsižvelgti.</p> <p>Civilinio kodekso (toliau – CK) šeštosios knygos I dalies XVIII¹ skyriuje „Vartojimo sutartys“ įtvirtintos nuostatos, nustatančios su vartotojais sudaromų sutarčių ypatumus. Pažymėtina, kad pagal CK 6.228³ straipsnio 2 dalies 4 punktą šio skyriaus, išskyrus 6.228⁴ straipsnį, nuostatos netaikomos sutartims dėl finansinių paslaugų. Minėtame straipsnyje nurodyta ir daugiau sutarčių rūšių, kurioms netaikomos bendrosios vartojimo sutarčių nuostatos, tačiau šių sutarčių ypatumai reglamentuojami specialiosiomis CK nuostatomis (pvz., gyvenamosios nuomos sutartis ir kt.). Reglamentuojant kiekvieną iš sutarčių rūšių, CK specialiosiomis normomis įtvirtinamos nuostatos, būdingos ir aktualios konkrečiai sutarties rūšiai, todėl tai, kad, kaip nurodo Teisingumo ministerija, „net įvairių rūšių vartojimo sutarčių teisiniame reguliavime <...> nėra numatyta galimybė nutraukti sutartį vartotojo reikalavimu, jeigu jo gyvenime atsitiktų ypatingos aplinkybės <...>“, nepaneigia būtinybės tokias nuostatas įtvirtinti indėlio sutarties ypatumus nustatančiose teisės normose, ypač jeigu ketinama įtvirtinti naują indėlio sutarties rūšį ir dėl to kyla grėsmė, jog bus pažeisti vartotojų interesai. Pažymėtina, kad vartotojai yra ekonomiškai silpnesnės sandorio šalys ir dažniausiai neturi įtakos derantis dėl indėlio išmokėjimo sąlygų, todėl reikalinga CK įtvirtinti minimalius reikalavimus tam, kad jų interesai būtų</p>

		<p>apsaugoti.</p> <p>Nepritariame, kad sąrašo ypatingų gyvenimo aplinkybių, dėl kurių indėlininkas galėtų vienašališkai nutraukti sutartį, išskyrimas neatitiktų CK sistemos. Pažymėtina, kad CK 6.204 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sutarties vykdymo suvaržymu laikomos aplinkybės, kurios iš esmės pakeičia sutartinių prievolių pusiausvyrą, t. y. arba iš esmės padidėja įvykdymo kaina, arba iš esmės sumažėja gaunamas įvykdymas, jeigu: 1) tos aplinkybės atsiranda arba nukentėjusiai šaliai tampa žinomos po sutarties sudarymo; 2) tų aplinkybių nukentėjusi šalis sutarties sudarymo metu negalėjo protingai numatyti; 3) tų aplinkybių nukentėjusi šalis negali kontroliuoti; 4) nukentėjusi šalis nebuvo prisiėmusi tų aplinkybių atsiradimo rizikos. Minėto straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jeigu per protingą terminą šalys nesutaria dėl sutarties pakeitimo, tai abi turi teisę kreiptis į teismą. Teismas gali nutraukti sutartį ir nustatyti sutarties nutraukimo datą bei sąlygas arba pakeisti sutarties sąlygas, kad būtų atkurta šalių sutartinių prievolių pusiausvyrą.</p> <p>Pažymėtina, jog šios nuostatos taikytinos ir indėlio sutarčiai, tačiau neprotinga ir nesąžininga vadovaujantis šia nuostata tikėtis, jog esant ypatingoms gyvenimo aplinkybėms, dėl kurių vartotojui būtų nedelsiant reikalingos lėšos, vartotojas kreipsis į teismą tam, kad šis galėtų nutraukti neatšaukiamo terminuoto indėlio sutartį. Pastebėtina, kad CK pakeitimu įtvirtinant neatšaukiamą terminuotą indėlį yra ypač suinteresuotos kredito įstaigos, kurioms suteikiama papildoma finansavimosi galimybė, tačiau įtvirtinant tokios rūšies indėlio sutarties reglamentavimą turi būti užtikrintas pakankamas vartotojų teisių apsaugos lygis.</p> <p>Papildomai pažymėtina, kad yra atvejų, kai teismų praktikoje darbo netekimas ir pajamų sumažėjimas yra pripažįstamas ypatinga aplinkybe pagal CK 6.204 straipsnį (pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014-12-09 nutartis civ. byloje Nr. 3K-3-532/2014). Be to, pagal dabartinį reglamentavimą terminuoto ar indėlio iki pareikalavimo sutartį indėlininkas gali nutraukti dėl neįvardintų priežasčių bet kuriuo sutarties galiojimo momentu.</p>
--	--	---

3/16-d-22

Rimantas Šadžius
Finansų ministras
2016.4.26

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2016-04-28

Dėl Civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633
(TAP-16-523(2)(16-1373(2)))

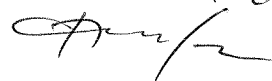
Pranešėjas: finansų ministras R. Šadžius

Dalyvauja: Finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus vyriausioji specialistė A. Grigaitė

Posėdžių rengimo skyriaus
patarėjas

R. Gerasimovič 2016-04-06

Klausimo kuratorius: V. Pavardė, parašas

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p>2016-04-12 (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p>1. Patvirtinti FM pristinti TM ir TD portalo 2. Patvirtinti projekto mitybių tyrimų protokolas 2016-04-12</p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>

mie 16 kl. (LKV posėdis)

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2016-05-02 Nr. (1.6.) LT-515
I 2016-04-27 Nr. ((7.59-02)-5K-
1608188)-6K-16032

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.895 IR 6.896 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3633“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 78.1 papunkčiu, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.895 ir 6.896 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3633“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia teisinę išvadą.

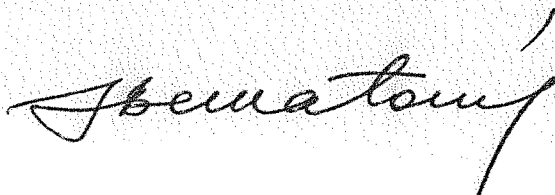
Siekdama nuoseklios ir vienodos Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicijų formulavimo praktikos Teisingumo ministerija siūlytų patikslinti Nutarimo projekte formuojamą Vyriausybės poziciją („Pritarti <...> tikslui <...>“, tačiau siūlyti iš esmės tobulinti Projektą“), atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos 2015 m. sausio 22 d. raštu Nr. (1.5.)2T-96 pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų, rengimo rekomendacijas, kuriomis ministerijoms pasiūlyta vadovautis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 4 d. pasitarimo protokolu Nr. 4 (toliau – Rekomendacijos). Manytina, Nutarimo projektu siūloma Vyriausybės pozicija visiškai atitiktų Rekomendacijų 1.2 papunktyje siūlomą poziciją – „iš esmės pritarti projektui ir pagal kompetenciją pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl <...> siūlomo teisinio reguliavimo tobulinimo“.

Nutarimo projekto 2 punkte siūloma išskirti tam tikras aplinkybes, kurioms esant indėlininkas (vartotojas) turėtų teisę reikalauti, kad bankas ar kita kredito įstaiga grąžintų indėlį prieš sueinant sutartyje nustatytam terminui, – pavyzdžiui, darbo netekimas, sunki liga, indėlininko ar jo artimųjų mirtis, kitos sutartyje nurodytos aplinkybės. Vertinant Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatas sisteminiu aspektu bei siekiant nuoseklaus teisinio reguliavimo, siūlytina ne išskirti konkrečių aplinkybių, bet vartoti bendresnes, kitose Civilinio kodekso nuostatose vartojamas, nuostatas, pavyzdžiui, „dėl priežasčių, už kurias neatsako“, šiuo atveju, indėlininkas (vartotojas) (žr., pavyzdžiui, Civilinio kodekso 6.126 straipsnio 8 dalį, 6.445 straipsnio 3 dalį ir kt.;

pastebėtina, kad Civilinio kodekso 6.750 straipsnio 2 dalyje, kalbant apie turistą (dažnu atveju – turistą (vartotoją) teisę atsisakyti sutarties, vartojama nuostata „dėl aplinkybių, už kurias jis atsako“). Kartu pastebėtina, kad Nutarimo projekto 2 punkte nurodytos aplinkybės diskutuotinos, pavyzdžiui, darbo indėlininkas (vartotojas) gali netekti darbo sutartį nutraukus jo pareiškimu, dėl jo kaltės arba šalių susitarimu, tokiu atveju, manytina, nebūtų teisinga ir pagrįsta sudaryti prielaidas nutraukti neatšaukiamo terminuoto indėlio sutartį; arba, pavyzdžiui, indėlininko mirties atveju įvyktų universalus indėlininko teisių ir pareigų perėmimas, todėl tokiu atveju vėlgi svarstytinas galimybės nutraukti neatšaukiamo terminuoto indėlio sutartį pagrįstumas.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš